

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

วิธีการและอุปกรณ์

เพื่อตอบคำถามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทั้งนี้มีขั้นตอนในการวิจัยดังนี้

1. การวิเคราะห์และสังเคราะห์จากเอกสาร ได้แก่ แนวคิด กฎหมาย นโยบาย รวมทั้งผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากกลุ่มตัวอย่าง เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง 4 คน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 6 คน และเจ้าหน้าที่จากองค์กรกลางเพื่อประชาธิปไตย 5 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informant) และมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของ กกต.

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้การวิจัยสัมภาษณ์เจาะลึกแบบมีโครงสร้าง (Structured in depth Interview) ได้ถูกพัฒนาขึ้นมาโดยประเด็นคำถามที่ปรากฏอยู่ในแบบสัมภาษณ์เจาะลึกแบบมีโครงสร้าง ได้แก่

1. ความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในขั้นตอนการทำงานของ กกต. ว่าในปัจจุบันนี้การทำงานของ กกต. มีปัญหาและอุปสรรคในเรื่องใดบ้าง
2. ความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในขั้นตอนการทำงานของ กกต.

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ภูมิหลังของ กกต. ในประเทศไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เป็นรัฐธรรมนูญที่สร้างขึ้นโดยมีเจตนารมณ์ที่จะปฏิรูปทางการเมือง ทั้งนี้มีการกำหนดโครงสร้างและระบบการใช้อำนาจอธิปไตยใหม่ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการใช้อำนาจทางการเมืองมาใช้ในการแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเอง และพวกพ้องในทางที่มิชอบหรือทุจริตประการใด ดังนั้นในรัฐธรรมนูญฉบับพ.ศ. 2540 นี้จึงได้มีแนวคิดในการจัดตั้งองค์กรอิสระเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบและควบคุมกระบวนการเลือกตั้ง โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเป็นกลาง และน่าเชื่อถือ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิเหล่านี้จะทำหน้าที่ภายใต้องค์กรที่มีชื่อว่าคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) โดยการทำหน้าที่ของ กกต. นั้นมีจุดหมายที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาการเลือกตั้งที่ไม่บริสุทธิ์ยุติธรรม เนื่องจากองค์กรที่ทำหน้าที่ในการเลือกตั้งทุกครั้งที่ผ่านมาของประเทศไทยนั้นได้แก่ กระทรวงมหาดไทย ซึ่งกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจที่เบ็ดเสร็จเด็ดขาดทั้งในเรื่องการเตรียมการเลือกตั้ง การจัดทำรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การดำเนินการเลือกตั้ง รวมทั้งการตรวจสอบควบคุมการเลือกตั้ง ปรากฏว่าผลการดำเนินงานที่ผ่านมากระทรวงมหาดไทยไม่สามารถจัดการซื้อเสียง และการทุจริตการเลือกตั้งได้ เจ้าหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยกลับเป็นตัวละครสำคัญที่ทำให้เกิดการทุจริตการเลือกตั้ง การซื้อเสียง การวางตัวไม่เป็นกลางทางการเมือง โดยเฉพาะนายอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัด เจ้าหน้าที่ตำรวจ เพราะทั้งหมดขึ้นอยู่กับการบังคับบัญชาของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีทุกคน ซึ่งทุกท่านเหล่านี้ได้ดำรงตำแหน่งที่สามารถให้ผู้อื่นให้โทษแก่ข้าราชการในกระทรวงมหาดไทยได้ ข้าราชการในกระทรวงจึงต้องทำตามคำสั่ง ซึ่งบางทีก็เป็นคำสั่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่พวกพ้องของตนในการดำเนินการเลือกตั้ง (มนตรี, 2542)

จากปัญหาดังกล่าวรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 จึงได้กำหนดให้ กกต. เป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียงประชามติให้เป็นไปด้วยความสุจริตและเที่ยงธรรม ซึ่ง กกต. ของประเทศไทยประกอบด้วยประธานกรรมการหนึ่งคนและกรรมการอีก 4 คน รวม 5 คน โดย

พระมหากษัตริย์แต่งตั้ง ตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากผู้ที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม และให้อยู่ในวาระ 7 ปี หลังจากพ้นตำแหน่งจะกลับมาเป็นอีกไม่ได้เป็นครั้งที่ 2 หลังจาก รัฐธรรมนูญพ.ศ. 2540 ได้ประกาศให้มีหน่วยงานอิสระขึ้นมาทำหน้าที่ในการดำเนินการจัดการ และควบคุมการเลือกตั้งในประเทศไทยก็ได้มี กกต. ชุดแรก ดังรายชื่อต่อไปนี้

คณะกรรมการการเลือกตั้งชุดแรก

เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2540 ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม แต่งตั้ง

นายธีรศักดิ์ วรรณสุต	เป็นประธานกรรมการการเลือกตั้ง
นายสวัสดิ์ โชติพานิช	เป็นกรรมการการเลือกตั้ง
นายยูวัฒน์ กมลเวช	เป็นกรรมการการเลือกตั้ง
นายจิระ บุญพจนสุนทร	เป็นกรรมการการเลือกตั้ง (แทนนายวิสุทธิ์ โพธิแท่น)
นายโคทม อารียา	เป็นกรรมการการเลือกตั้ง

และคณะกรรมการชุดนี้ มีวาระการดำรงตำแหน่ง 3 ปีครึ่ง สิ้นสุดวันที่ 26 พฤษภาคม 2544

ผลงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งชุดแรก ในรอบ 3 ปีครึ่ง มีดังนี้

1. การควบคุมและดำเนินการจัดและจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไป

- การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา 4 มีนาคม 2544
- การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 6 มกราคม 2544

2. การสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยสั่งการเมื่อมีการร้องเรียนและร้องคัดค้านการเลือกตั้ง

- คำวินิจฉัยสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ ส.ว. 7 ครั้ง
- คำวินิจฉัยสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ ส.ส. 5 ครั้ง
- คำวินิจฉัยสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัคร ส.ส. 12 ราย

3. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบบประชาธิปไตย และการเลือกตั้ง
ทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรเอกชน เช่น

- การสนับสนุนการแนะนำตัวของผู้สมัคร ส.ว. (มาตรา 92)
- การสนับสนุน การโฆษณาหาเสียง ของผู้สมัคร ส.ส. และพรรคการเมือง (มาตรา 49)
- โครงการอาสาสมัครรัฐธรรมนูญและการเลือกตั้ง
- องค์กรเอกชนตรวจสอบการเลือกตั้ง
- การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน

4. การจดทะเบียนและสนับสนุนพรรคการเมือง

- นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง 55 พรรค และรับรองการจัดตั้งสาขาเพิ่มขึ้น 1,204 สาขา
- บริหารจัดการกองทุนเพื่อพัฒนาพรรคการเมือง
- สนับสนุนค่าไปรษณียากรและสาธารณูปโภคแก่พรรคการเมือง ฯลฯ

5. การบริหารงานสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

- จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (ส่วนกลาง)
- จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและกรุงเทพมหานคร
- แต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด 434 คน

ต่อมาได้มีการแต่งตั้ง กกต. ชุดที่ 2 เข้ามาทำหน้าที่ซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 21 ต.ค. 44 – 25
กรกฎาคม พ.ศ. 2549 ประกอบด้วย

พล.ต.อ. วาสนา	เพิ่มลาภ	เป็นประธานกรรมการการเลือกตั้ง
นาย จรัส	บุรณะพันธุ์ศรี	เป็นกรรมการการเลือกตั้ง
นาย ปริญญา	นาคฉัตรีย์	เป็นกรรมการการเลือกตั้ง
พล.อ. จารุภัทร	เรืองสุวรรณ	เป็นกรรมการการเลือกตั้ง
นาย วีระชัย	แนวบุญเนียร	เป็นกรรมการการเลือกตั้ง